

a spolupráce a výměna zkušeností na mezinárodní úrovni.

- Vzhledem k šíři tématu je nutná spolupráce mezi klíčovými aktéry v této oblasti vytvořením expertní sítě složené ze zástupců zaměstnavatelů, lékařů, sociologů, vzdělavatelů, demografů, ekonomů, úřadů práce a agentur práce i jednolivých ministerstev.
- Pomocí informační kampaně a osvěty na téma věkové diverzity jakožto konkurenční výhody pro firmy postupně měnit postoje ke stárnutí ve společnosti.
- Na úřadech práce jsou v současnosti práce poradců příliš orientovány na motivaci účastníků, rozvoj kompetencí uplatnitelných na trhu práce, osobnostní rozvoj účastníků a zvýšení jejich komunikačních dovedností a sebezprezentace, poradenství se však málo zaměřuje na to, jak postupovat při hledání práce vzhledem ke svému věku. Dalším krokem proto bude rozšíření modulu určeného speciálně poradcům na úřadech práce.
- V posledním období platnosti NAP 2013–2017 dojde k navržení takových změn v legislativě, které usnadní zavádění a šíření age managementu. Důraz přitom bude kladen na (1) zvážení možnosti zavedení flexibilního odchodu do starobního důchodu; (2) zavedení finanční motivace pro zaměstnavatele podporující rozvoj flexibilních forem práce s ohledem na potřeby starších pracovní-

ků a absolventů; (3) definování nových flexibilních forem práce v zákoníku práce a vytvoření podmínek pro jejich aplikaci, které pomohou zaměstnavatelům v jejich využívání; (4) revidování oblastí BOZP s ohledem na stárnutí zaměstnanců.

Zavádění zcela nového komplexního přístupu ke starším pracovníkům může být úspěšné pouze za podmínky dlouhodobého směřování a postupování po malých krocích. Tato skutečnost se odráží i v této prioritě, proto by po skončení platnosti NAP 2013–2017 nemělo dojít k přerušení započatých aktivit. Naopak budoucí strategický dokument by měl na dosažené výsledky navázat a opět o něco dál posunout rozvoj age managementu v českém prostředí.

- 1 Schválen usnesením vlády ČR dne 13. února 2013 č. 108.
- 2 V případě ČR se jedná o Regionální implementační strategii pro evropský region.
- 3 Viz Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 940/2001/EU ze dne 14. září 2011.
- 4 Viz usnesení vlády ČR ze dne 19. ledna 2008 č. 8.

Literatura:

- ČSÚ (2009). Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2065 on-line <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4020-09>
- Eurostat Database B. [on-line] [cit. 7. 9. 2012] Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database
- Hora, O. - Suchanec M. Podpora a rozvoj podnikání osob nad 50 let, evaluační studie sociálního experi-

mentu formou akčního výzkumu, FÓRUM sociální politiky, 2/2012.

- Ilmarinen, J. - Tuomi, K. (2004). „Past, present and future of work ability.“ In: Past, present and future work ability. Edited by J. Ilmarinen, S. Lehtinen. Peuple and Work Research Reports 65. Finnish Institute of Occupational Health, Helsinki, 1-25.
- Ilmarinen, J. Towards a Longer Worklife!. Helsinki: Finnish Institute of Occupation Health, 2005.
- MPSV. Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007. Praha: MPSV, 2003. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2869>
- MPSV. Kvalita života ve stáří: Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012. Praha: MPSV, 2008. ISBN 978- 80- 86878- 65-2. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/5045/staruti_cz_web.pdf
- MPSV. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Praha: MPSV, 2013. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/III_vlada_Akcní_plan_staruti_.pdf
- UNITED NATIONS. Madrid International Plan of Action on Ageing. New York: United Nations, 2002, 58 s. Dostupné z: <http://social.un.org/index/Portals/0/ageing/documents/Fulltext-E.pdf>
- UNITED NATIONS. Vienna International Plan of Action on Aging. New York: United Nations, 1983, 50 s. Dostupné z: <http://www.un.org/es/globalissues/ageing/docs/vipaa.pdf>
- UNITED NATIONS. Regional Implementation Strategy for the Madrid International Plan of Action on Ageing. New York: United Nations, 2002, 23 s. Dostupné z: <http://social.un.org/index/LinkClick.aspx?fileticket=bRh2R09UA6g%3d&tabid=330>
- WHO. Globální města přátelská seniorům: Průvodce. Ženeva: WHO, 2007, 82 s. ISBN 978-92-4-154730-7. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7980/WHO_age_friendly_cities_cz.pdf

Autorka působí na katedře sociální práce FFUK.

Poznatky z praxe

Indikátory sociálního podniku

Marie Dohnalová

Pojmy sociální podnik a sociální ekonomika se během posledních desetiletí začínají často objevovat v různých souvislostech v různých zemích celého světa. Schopnost sociální ekonomiky a jejích subjektů - sociálních podniků - inovativním způsobem reagovat na sociální potřeby vede k tomu, že její význam roste. Významnou roli má evropská tradice, historie a kořeny dobrovolnických organizací a nadací, tradice vzájemnosti, družstevnictví a další organizované pomoci, která představuje základ dnešní sociální ekonomiky. Sociální podniky nabývají ekonomického významu zejména zaměstnáváním osob, které obtížně hledají práci na otevřeném trhu práce (sociální podniky pro pracovní integraci). Rostoucí zájem s sebou v různých kontextech přináší rozdílné přístupy ke konceptualizaci subjektů.¹ V zahraničí Jacques Defourny, Jean-Louis Laville a další propojují myšlenky ekonomiky sociální, solidární, etické nebo humanitní se zdůrazňováním významu místních sociálních podniků, sociálních podniků pro pracovní integraci a sociálního podnikání.² V příspěvku seznamujeme s metodikou, kterou používá výzkumný tým katedry studií občanské společnosti Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze pro identifikaci českých sociálních podniků. Zároveň prezentujeme výsledky výzkumu zaměřeného na určení indikátorů sociálního podniku.

Sociální ekonomika - hodnoty sdílené jejími subjekty

Sociální ekonomika je spojovaná se třetím sektorem. Je součástí národního hospodářství vedle veřejného sektoru a tržního sektoru. Pro třetí sektor se užívá různé označení, u nás nejčastěji neziskový sek-

tor. Neziskový sektor a sociální ekonomika představují z velké části překrývající se oblasti. Subjekty v sociální ekonomice jsou soukromé, nezávislé na státu, vykonávající ekonomické činnosti, ale odlišují se od ziskových subjektů v tržním sektoru tím, že zároveň sledují sociální a environmentální cíle. Sociální cíl bývá spojován se

zaměstnáváním osob ze znevýhodněných sociálních skupin, které obtížně hledají uplatnění na otevřeném trhu práce, nebo s poskytováním produktů či služeb těmto osobám.

Průzkumné stanovisko k sociální ekonomice a k sociálním podnikům formuloval Evropský hospodářský a sociální výbor

v roce 2011.³ Zdůrazňuje, že sociální ekonomika a sociální podnikání jsou úzce spojeny se *Strategií Evropa 2020*. Výbor podporuje Evropskou komisi při zahájení politického rámce a akčního plánu za účelem podpory sociálních podniků v Evropě, zejména v nových členských státech EU. Uvádí, že sociální podniky jako nezávislé subjekty často pocházejí z organizací občanské společnosti nebo jsou k nim přidruženy a zapojují i dobrovolníky. Mají rozmanité právní formy a modely („např. družstva, vzájemné společnosti, dobrovolná sdružení, nadace, výdělečné či nevýdělečné podniky, často spojení různých právních forem a občas změna formy podle potřeby),“⁴⁵ vyvářejí sociální výhody a umožňují podnikání všem. Výbor doporučuje, aby příští programové období strukturálních fondů přímo zahrnovalo programy pro zakládání a rozvoj sociálních podniků, jejichž vícezdrojové financování je spojeno i s veřejnými zdroji, soukromými dary a členskými poplatky.

„Subjekty sociální ekonomiky jsou definovány charakteristickými znaky a hodnotami, které sdílejí:

- upřednostňování osoby a sociálních cílů před kapitálem;
- ochrana a uplatňování zásady solidarity a odpovědnosti;
- spojení zájmů členů/uživatelů a obecného zájmu;
- demokratická kontrola ze strany členů;
- dobrovolná a otevřená účast;
- samostatné řízení a nezávislost na veřejné moci;
- využívání podstatné části zisku pro dosažení cílů trvale udržitelného rozvoje, v zájmu poskytování služeb členům a služeb obecného zájmu.“⁴⁶
- Sociální podniky a jejich management nejsou zcela závislé na cizím kapitálu ani na veřejných financích a institucích, mají své vlastní příjmy. Hlavní jsou lidé a jejich práce, vnější vztahy generují sociální kapitál. Právní forma subjektu není určujícím faktorem – jde o organizace, společnosti, sociální podniky a subjekty i (nadace) podporující jejich činnost.⁷

Oblasti sociální ekonomiky

Sociální ekonomika „je všude pro všechny, kdekoliv“, vytváří podmínky pro podnikání pro každého. Sociální podniky jsou časté v oblastech jako:

- sociální zabezpečení, sociální a zdravotní služby;
- místní služby (údržba, úklid, oprava a modernizace bydlení a zeleně, sociální doprava a jiné);
- vzdělání, školení a výzkum;
- kultura, sport a činnosti ve volném čase;
- sociální turistika;
- pojišťovací služby;
- bankovní služby;
- energetika;
- zájmy spotřebitelů;
- průmyslová výroba;
- zemědělská výroba;

- řemesla;
- stavba, bydlení;
- družstevní bytová výstavba.⁸

Sociální ekonomika má dlouhou tradici ve Francii, Španělsku, Portugalsku, Itálii, Švédsku, ve Velké Británii i v dalších zemích. Mimo Evropu najdeme sociální podniky a sociální podnikání i v jiných částech světa: USA, Latinská Amerika, Kanada.⁹

Sociální ekonomika a sociální podniky v České republice

Ve zprávě o sociální ekonomice v Evropské unii byly v roce 2005 členské státy rozděleny do tří skupin podle přijetí sociální ekonomiky. Česká republika je uvedena ve třetí skupině států, tj. s neuznáním sociální ekonomiky.¹⁰ Sociální ekonomika není legislativně vymezena, chybí formální definování sociálních podniků.

Požadavek přijetí sociální ekonomiky v českém prostředí je dán jednak evropskými iniciativami, ale také domácími procesy souvisejícími s úsporou výdajů z veřejných rozpočtů, potřebou zvyšovat zaměstnanost, přispět k sociálnímu začleňování a k udržitelnému místnímu rozvoji a stabilitě regionů.

Výzkum sociálních podniků

Rozvoj a zviditelnění sociálního podnikání a sociálních podniků vzbuzuje pozornost akademické obce. Poznávání zahraniční teorie i praxe sociální ekonomiky nebo získání informací o sociálních podnicích v zahraničí vede k zahájení bádání a výzkumu českých sociálních podniků.¹¹ U nás podniky vznikají „zdola“ dobrovolným rozhodnutím občanů, mohou vytvářet nová pracovní místa, zaměstnávat osoby ze znevýhodněných sociálních skupin, nabízet produkty a služby, v obcích vytvářet alternativní nebo komplementární způsoby uspokojování potřeb občanů. Zájem o vznik sociálního podniku je podpořen Evropským sociálním fondem. Pro roky 2010–2013 byly formulovány Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR požadavky na sociální podniky v textu výzvy pro předkládání grantových projektů v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost „Sociální ekonomika“.

Studie a výzkum sociální ekonomiky, sociálních podniků i navazování kontaktů se zahraničními institucemi provádí několik let Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze (FHS UK). Výzkumníci vychází z předpokladu, že pro zahájení zkoumání a doložení tvrzení, že česká sociální ekonomika existuje, lze pro její definování využít dva stávající zahraniční přístupy, a to právně/institucionální přístup a normativní přístup.¹²

Podle právně/institucionálního přístupu sociální ekonomiku vytvářejí různé právní formy subjektů a také organizace, které ji podporují. Za subjekty lze považovat některé organizace neziskového sektoru, část družstev i obchodních společností. Normativní přístup zdůrazňuje hodnoty a koncept trojí zodpovědnosti a prospěchu: eko-

nomického, sociálního a environmentálního.

Základem metodologie zkoumání výzkumníků FHS UK je definice sociálního podniku, kterou vypracovala evropská výzkumná společnost EMES. Toto definování je přijímáno v rámci Evropské unie, ale i v dalších zemích světa. Jedná se o ekonomické a sociální charakteristiky „ideálního“ sociálního podniku.¹³

V roce 2006 EMES zveřejnila studii – závěrečnou zprávu z výzkumu role sociálních podniků v zemích střední a východní Evropy a ve Společenství nezávislých států.¹⁴ Uvádí se v ní, že výzkum sociální ekonomiky a sociálních podniků byl dosud realizován v patnácti zemích Evropské unie, v nových členských státech a v dalších zemích však systematicky proveden nebyl. Ve zprávě se konstatuje, že v České republice, Estonsku, Litvě, Polsku a Slovinsku lze nalézt právní formy subjektů sociální ekonomiky - asociací, nadací, družstev i různých typů nestátních neziskových organizací.¹⁵

V České republice jsou to podle závěrečné zprávy občanská sdružení, družstva, obecně prospěšné společnosti a nadace. Autoři studie upozorňují na to, že pro nadace platí přísná omezení, co se týče angažovanosti v ekonomických aktivitách, a že podstatou občanských sdružení není produkce zboží a služeb pro trh. Specifické jsou obecně prospěšné společnosti, které mají dovoleno vykonávat ekonomické aktivity, protože to mají uvedeno ve svém statutu. Očekává se, že tyto aktivity jsou veřejně prospěšné, a proto mají výhody v placení daní. Podobně specifická je i část občanských sdružení, která mají uvedeno ve stanovách, že budou vykonávat veřejně prospěšné ekonomické aktivity.¹⁶

Indikátory sociálního podniku podle EMES

Ve studii je uvedeno devět indikátorů „ideálního“ sociálního podniku podle EMES, zároveň však autoři připouštějí, že ve zkoumaných zemích není možné vyžadovat splnění všech těchto znaků. Formulují proto přízpůsobenou „jemnější“ definici sociálního podniku. „Provedené studie naznačují, že některá kritéria nejsou ve zkoumaných zemích dosud splněna a bude vyžadovat určitý čas, než budou moci být vyžadována.“¹⁷

Přízpůsobená „jemnější“ definice obsahuje tři základní ekonomické a tři základní sociální indikátory.

Ekonomické indikátory

1. Trvalé aktivity zaměřené na výrobu zboží a/nebo prodej služeb. Hlavním cílem sociálních podniků není, na rozdíl od tradičních organizací občanské společnosti, angažovanost v dobročinných aktivitách nebo v přerozdělování finančních toků. Vyrábějí výrobky nebo poskytují služby lidem. Ekonomická činnost je jedním z hlavních důvodů jejich existence.

Tabulka č. 1: Principy sociálního podniku²²

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Sociální prospěch	2. Ekonomický prospěch	3. Environmentální a místní prospěch
<p>CHARAKTERISTIKY (jsou v souladu s evropským pojetím sociálního podniku. Sociální podnik je má splňovat nebo k nim směřovat.)</p> <p>Podtrženo = vyžadováno.</p>	<p>a) <u>Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí.</u></p> <p>b) <u>Participace zaměstnanců a členů na strategickém směřování podniku.</u></p> <p>c) <u>Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů.</u></p>	<p>a) <u>Vykonávání soustavné ekonomické aktivity.</u></p> <p>b) <u>Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích.</u></p> <p>c) <u>Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech a jeho dynamika.</u></p> <p>d) <u>Schopnost zvládat ekonomická rizika</u></p> <p>e) <u>Trend směrem k placené práci.</u></p>	<p>a) <u>Přednostní uspokojování potřeb místní komunity.</u></p> <p>b) <u>Využívání přednostně místních zdrojů.</u></p> <p>c) <u>Uspokojování přednostně místní poptávky.</u></p> <p>d) <u>Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby.</u></p> <p>e) <u>Spolupráce sociálního podniku s důležitými místními aktéry.</u></p> <p>f) <u>Inovativní přístupy a řešení.</u></p>

2. Vysoký stupeň autonomie. Sociální podniky jsou zakládány skupinami lidí a jsou jimi řízeny na základě plánů, které vypracovávají. Mohou i záviset na veřejných dotacích, ale nejsou přímo ani nepřímo řízeny veřejnými institucemi nebo jinými organizacemi (svazy, soukromými společnostmi atd.).
3. Trend směrem k placené práci. Zpočátku není nutně vyžadováno vytvoření placených pracovních míst. Podniky mohou v počáteční etapě vznikat na základě dobrovolné práce, avšak musí být jasný trend k vytváření pracovních míst.

Sociální indikátory

1. Základním smyslem sociálního podniku je provozovat aktivity prospívající společnosti či specifické skupině lidí.
2. Rozhodování není založeno na vlastnictví kapitálu, síla hlasovacího práva by neměla být závislá na výši vložených prostředků. Důležitými prvky jsou demokratický styl řízení, zapojování všech aktérů vykonávané aktivity, spolupráce s klienty či zákazníky, zapojení zainteresovaných partnerů do rozhodovacího procesu a participativní management.
3. Sociální podniky buď vůbec nerozdělují zisk, nebo ho mohou rozdělovat jen do určité míry. Lze mezi ně zahrnout i podniky, které mohou bez omezení rozdělovat vysoké procento zisku (50–60 %), vyloučeny jsou však ty podniky, jejichž cílem je maximalizace zisku.

Podle této přízpusobené „jemnější“ definice sociálního podniku výzkumný tým katedry studií občanské společnosti FHS UK spolu s badateli Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV) vypracoval *metodiku pro identifikaci českých sociálních podniků* (subjektů sociální ekonomiky) a realizoval v letech 2008–2010 výzkum.¹⁸ Na základě uvedené studie a propojením právně/institucionálního přístupu a normativního přístupu výzkumníci FHS UK a VÚPSV došli k závěru, že českou sociální ekonomiku tvoří soukromé na státu nezávislé subjekty:

- obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a církevní právnické osoby zřizované církvemi a náboženskými společnostmi (evidované právnické osoby-

účelová zařízení církve), které vykonávají ekonomické aktivity za účelem financování svého poslání nebo pracovního uplatnění svých klientů,

- některá družstva, obchodní společnosti a osoby samostatně výdělečně činné,
- organizace, které sociální podniky různým způsobem podporují (nadace, finanční instituce, poradenské a vzdělávací organizace).

Předmětem výzkumu FHS UK a VÚPSV byly obecně prospěšné společnosti v sociální oblasti. Obecně prospěšná společnost je totiž typem právnické osoby, která má s výjimkou zájmu podílu na podnikání jiných osob širokou možnost vyvíjet ekonomickou činnost. Ze své podstaty není na rozdíl od podnikatelů při poskytování služeb motivována snahou o získání zisku. Výstupem z výzkumu je publikace s názvem *Sociální ekonomika*.¹⁹

Názorová platforma TESSEA

V roce 2009 založila skupina zainteresovaných osob názorovou platformu pro podporu sociální ekonomiky a sociálního podnikání TESSEA.²⁰ Platforma vznikla v projektu „Tematická síť pro rozvoj sociální ekonomiky“ spolufinancovaném z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu obecně prospěšné společnosti Nová ekonomika, o. p. s. Indikátory sociálního podniku podle EMES byly východiskem pracovní skupiny „Definice“, kterou vedla Marie Dohnalová z FHS UK. Skupina vypracovala definice a *tabulku principů sociálního podniku* (viz tabulka č. 1) vhodné pro české prostředí. Úvodem vymezuje sociální podnikání jako podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí a definuje sociální podnik.

Definice sociálního podniku

„Sociální podnikem se rozumí ‚subjekt sociálního podnikání‘, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v základacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.“²¹

Závěr

V rámci vymezení sociálního podniku a sociální ekonomiky v členských státech Evropské unie i v dalších zemích světa předkládá evropská výzkumná společnost EMES návrh konceptu a indikátorů sociálního podniku, který definuje na základě empirických výzkumů. Protože v České republice není možné vyjít z legislativního rámce pro sociální ekonomiku a sociální podniky a iniciativa pro přijetí koncepce přichází zdola, základní metodou současného výzkumu sociálních podniků je právě přístup podle EMES. Podobně jako sociální podniky v jiných zemích vykonávají u nás tyto soukromé subjekty ekonomické činnosti, ale odlišují se od tržních ziskových společností tím, že sledují sociální a/nebo environmentální cíle v daném místě. Často zaměstnávají osoby ze znevýhodněných sociálních skupin a přispívají tím k sociálnímu začleňování a ke snížení nezaměstnanosti. V současné době lze již využít poznatků z výzkumu katedry studií občanské společnosti Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, který určuje možné právní formy sociálního podniku a také potvrzuje možnost přijetí zahraničních indikátorů sociálního podniku v českém prostředí.

1 Šloufová, R. Sociální podnikání a sociální podnik. In Dohnalová, M. a kol.: *Sociální ekonomika, sociální podnikání, podnikání pro každého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012.

2 Hart, K., Laville J. L., Cattani, A. D. (eds.). *The Human Economy*. Cambridge: Polity Press, 2010.

3 Social entrepreneurship and social enterprise. INT/589. [online]. Bruxelle: The European Economic and Social Committee, 2007. [citováno 2012-11-06]. Dostupné z: <http://eescopinions.eesc.europa.eu/EESCopinionDocument.aspx?identifier=ces\intint589\ces1584-2011_ac.doc&language=EN>

4 *Strategie Evropa 2020*. [online]. [citováno 2012-11-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm>

5 Stanovisko *Sociální podnikání a sociální podniky*. Český překlad. Brusel: Evropský hospodářský a sociální výbor, 2011, s. 4.

6 *Zpráva o sociální ekonomice* [online]. Výbor pro zaměstnanost a sociální věci, (2008/2250(INI)), 26. ledna 2009. Štrasburk: Evropský parlament [cit. 2009-07-25]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0015+0+DOC+XML+V0//CS>.

7 Srovnávací analýza modelů sociální ekonomiky v EU a možnosti jejich aplikace v ČR v rámci programového období Evropského sociálního fondu 2007–2013. Praha: GLE. 2008.

8 Zdroj: Social Economy Europe. [online]. [cit. 2009-12-22]. Dostupné z: <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?rubrique10&lang=en>, překlad: N. Guri.

9 Kearns, K. *Private Sector Strategies for Social Sector Success*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000.

10 Ávila, R. Ch., Campos, J. L. M. *Social Economy in the European Union* [online]. Bruxelle: The European Economic and Social Committee, 2007. [citováno 2012-11-05]. Dostupné z URL: <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article420>.

11 Blíže In Dohnalová, M. Sociální ekonomika. In Skovajsa M. a kol. *Občanský sektor. Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010, s. 289-307.

12 Více In Dohnalová, M., Průša, L. a kol. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011.

13 Definice uvedena In Dohnalová, M. a kol. *Sociální ekonomika, sociální podnikání, podnikání pro každého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012.

14 Studie obsahuje popis situace v České republice, Estonsku, Litvě, Polsku, Slovinsku, Bulharsku, Makedonii, Srbsku, Bělorusku, Kazachstánu, Rusku a Ukrajině.

15 Study on Promoting the Role of Social Enterprises in CEE and the CIS. [online]. s. 101. UNDP-BRC, EMES, 2006 [citováno 2010-07-25]. Dostupné z: <http://europeandcis.undp.org/files/uploads/Social%20Enterprise%20Study_Final%20Draft_%20April%202006_pdf.pdf>, s. 28, překlad: M. Dohnalová.

16 Tamtéž, s. 45.

17 Tamtéž, s. 61.

18 Projekt GA ČR č. 002/08/ 0571 Sociální ekonomika - nová oblast výzkumu v České republice.

19 Dohnalová, M., Průša, L. a kol.: *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011.

20 Projekt Nové ekonomiky o.p.s., která založila názorovou platformu TESSEA. Více: <http://www.p-p-p.cz/cz>.

21 Výstup pracovní skupiny „Definice“. In Francová, P., Bednářiková, D. a kol. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. Praha: Nová ekonomika, o.p.s. 2011, s. 15.

22 Dohnalová, M. a kol. Tabulka principů sociálního podniku. Zpracováno v rámci projektu a zveřejněno In FRANCOVÁ, P., Bednářiková, D. a kol. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. Praha: Nová ekonomika, o.p.s. 2011, s. 15.

Literatura:

Ávila, R. Ch., Campos, J. I. M. *Social Economy in the European Union* [online]. Bruxelle: The European Economic and Social Committee, 2007. [citováno 2012-11-05]. Dostupné z URL: <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article420>.

Dohnalová, M. a kol. Tabulka principů sociálního podniku. In Francová, P., Bednářiková, D. a kol. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. Praha: Nová ekonomika, o.p.s. 2011.

Dohnalová, M., Průša, L. a kol. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011.

Dohnalová, M. a kol. *Sociální ekonomika, sociální podnikání, podnikání pro každého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012.

Dohnalová, M. a kol. Sociální ekonomika. In Skovajsa M. a kol. *Občanský sektor. Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010, s. 289-307.

Francová, P., Bednářiková, D. a kol. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. Praha: Nová ekonomika, o.p.s. 2011.

Hart, K., Laville J. L., Cattani, A. D. (eds.). *The Human Economy*. Cambridge: Polity Press, 2010.

Názorová platforma TESSEA. [online]. Dostupné z URL: <http://www.nova-ekonomika.cz/>, <http://www.sociální-ekonomika.cz/>, <http://www.p-p-p.cz/cz>.

Kearns, K. *Private Sector Strategies for Social Sector Success*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000.

Social Economy Europe. [online]. [cit. 2009-12-22]. Dostupné z: <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?rubrique10&lang=en>, překlad: N. Guri.

Social entrepreneurship and social enterprise. INT/589. [online]. Bruxelle: The European Economic and Social Committee, 2007. [citováno 2012-11-06]. Dostupné z: http://eescopinions.eesc.europa.eu/EESCopinion_Document.aspx?identifier=ces\int\int589\ces1584-2011_ac.doc&language=EN

Srovnávací analýza modelů sociální ekonomiky v EU a možnosti jejich aplikace v ČR v rámci programového období Evropského sociálního fondu 2007–2013. Praha: GLE. 2008.

Stanovisko Sociální podnikání a sociální podniky. Český překlad. Brusel: Evropský hospodářský a sociální výbor, 2011.

Strategie Evropa 2020. [online]. [citováno 2012-11-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm>

Study on Promoting the Role of Social Enterprises in CEE and the CIS. [online]. s. 101. UNDP-BRC, EMES, 2006 [citováno 2010-07-25]. Dostupné z: <http://europeandcis.undp.org/files/uploads/Social%20Enterprise%20Study_Final%20Draft_%20April%202006_pdf.pdf>, s. 28, překlad: M. Dohnalová.

Zpráva o sociální ekonomice [online]. Výbor pro zaměstnanost a sociální věci, (2008/2250(INI)), 26. ledna 2009. Štrasburk: Evropský parlament [cit. 2009-07-25]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2009-0015+0+DOC+XML+V0//CS>.

Šloufová, R. Sociální podnikání a sociální podnik. In Dohnalová, M. a kol.: *Sociální ekonomika, sociální podnikání, podnikání pro každého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 45-61.

Šloufová, R., Dohnalová, M. Sociální podniky v ČR. Praha: VÚPSV, 2010.

Autorka působí na katedře studií občanské společnosti Fakulty humanitních studií UK.

Zajímavosti ze zahraničního tisku

Krise podrobuje evropský sociální model vážnému testu

Účastníci 9. Evropského regionálního setkání ILO v Oslo, zástupci vlád, zaměstnanců i zaměstnavatelů z 51 členských zemí z Evropy a střední Asie, hledali cesty, jak docílit efektivní politiky zaměstnanosti a sociální politiky, které povedou k růstu, konkurenceschopnosti a vzniku dobrých pracovních příležitostí. Podle generálního ředitele ILO Guye Rydera čelíme přetrvávající ekonomické krizi a krizi zaměstnanosti, která nemá v dohledné době žádné viditelné řešení. Podle posledních dat po sobě krize v Evropě zanechala 26,3 milionu nezaměstnaných, tj. o 10,3 mil. více, než když v roce 2008 vypukla globální finanční krize.

Nejnovější data také ukazují, že situace v oblasti zaměstnanosti se dále zhoršovala poté, co se začala uplatňovat konsolidační fiskální politika. Během posledních 6 měsíců v EU o práci přišel další milion lidí. Účastníci setkání přijali deklaraci, která posiluje roli ILO v regionu Evropy a střední Asie při pomoci zemím postiženým krizí při překonávání negativních ekonomických, sociálních a politických důsledků a obnovování důvěry, podpoře růstu zaměstnanosti, ekonomického růstu a sociální spravedlnosti.

Fiskální konsolidace, strukturální reformy a konkurenceschopnost na jedné straně a stimulační balíčky, investice do reálné ekonomiky, kvalitní pracovní místa a zvýšené úvěrování podniků na straně druhé by neměly být konkurenčními paradigmaty.

Podle deklarace by ILO měla svým evropským a středoasijským členům pomoci navrhnout zdravé a spravedlivé reformní politiky prostřednictvím:

- podpory důstojné práce a tvorby pracovních míst včetně na zaměstnanost zaměřené makroekonomické politiky, investic do reálné ekonomiky a vytváření příznivého prostředí pro podniky, konkurenceschopnost a trvalý rozvoj, a to při respektování základních práv při práci,
- zvyšování kvality pracovních míst a zmenšování genderové mezery,
- vytváření a udržování obchodní důvěry a udržitelnosti podniků, zvláště malých a středně velkých,
- pomoci osobám hledajícím práci s využitím účinných a efektivních aktivních programů trhu práce, zvláště mladým a starým pracovníkům, a podpory participace žen na trhu práce,

- řešení nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po kvalifikacích a dovednostech na trhu práce,
 - podpory implementace opatření ILO navrhovaných k řešení krize zaměstnanosti mladých,
 - posílení investic do výzkumu a vývoje, zvláště do inovativních technologií a „zeleňé“ ekonomiky,
 - posílení odpovídajících a udržitelných systémů sociální ochrany,
 - posílení silného a odpovědného sociálního dialogu mezi vládami, zaměstnavateli a zaměstnanci na všech úrovních, které přispěje k spravedlivé distribuci, sociálnímu vývoji a stabilitě,
 - podpory plné realizace deklarace ILO o sociální spravedlnosti z roku 2008 se zvláštním důrazem na základní práva při práci.
- ILO má k řešení krize přispět kvalitním výzkumem, analýzami, poradenstvím a pomocí svým členům, výměnou zkušeností a vytvářením kapacit. Požaduje se také využití synergie a politiky koherentní s ostatními regionálními agenturami a fóry, zvláště s G20, IMF, Světovou bankou, Evropskou unií a Euroasijskou ekonomickou komisí.

Zdroj: ILO